Tuottaa vai olla tuottamatta?

Kevin Tucker

Luokka, modernius ja identiteetti

Luokka on sosiaalinen suhde. Pohjimmiltaan siinä on kyse taloudesta. Kyse on tuotannon välineiden ja hedelmien tuottajana, jakelijana tai omistajana olemisesta. Riippumatta siitä mihin ryhmään kukin kuuluu, kyse on identiteetistä. Keneen samaistut? Tai pikemminkin, mihin samaistut? Jokainen meistä voidaan sijoittaa useisiin yhteiskunnallis-taloudellisiin kategorioihin. Mutta kyse ei ole siitä. Onko identiteettisi yhtä kuin ammattisi? Onko identiteettisi sama kuin taloudellinen lokerosi?

Otetaan askel taaksepäin. Mistä taloudessa on kyse? Sanakirjani määrittelee taloustieteen ”tavaroiden ja palveluiden tuotannon, jakelun ja kuluttamisen tieteenä.” Se kelvatkoon. Talousjärjestelmiä on olemassa. Talousjärjestelmä esiintyy jokaisessa yhteiskunnassa, jossa ihmisillä on eriarvoinen pääsy elämän välttämättömyyksiin, ja jossa ihmiset ovat riippuvaisia toisistaan (tai pikemminkin, riippuvaisia instituutioista). Vallankumouksellisten ja reformistien päämäärä on lähes aina ollut talouden uudelleenjärjestely. Vauraus täytyy jakaa uudelleen. Kapitalisti, kommunisti, sosialisti, syndikalisti, mikä vaan, kyse on taloudesta. Miksi? Koska tuotanto on luonnollistettu, tiede voi aina tehdä kaikesta taloutta, ja työ on vain välttämätön paha.

Kaikki juontaa juurensa karkotukseen Eedenistä, jossa jumalaa uhmannutta Aatamia rankaistiin pistämällä tämä viljelemään maata. Kyseessä on protestanttinen työetiikka ja varoitukset ’joutokäsien’ synnistä. Työstä tulee ihmisyyden perusta. Se on talouden perimmäinen sanoma.

Työ ”on tärkein perusehto ihmisyydelle, ja se on sitä niin pitkälle, että tavallaan voidaan sanoa työn luoneen ihmisen.” Nämä eivät ole Adam Smithin tai jumalan sanoja (ainakaan tällä kertaa), vaan äänessä on Friedrich Engels.

Mutta tässä on nyt jotain erittäin pahasti vialla. Mitenkäs ne Toiset Eedenin muurien tuolla puolen? Mitenkäs villi-ihmiset, joita tilalliset ja konkistadorit (sikäli kun niitä voi erottaa toisistaan) pitivät vain laiskoina, koska he eivät tehneet töitä? Onko talous yleismaailmallista?

Katsotaanpa määritelmäämme uudestaan.

Talouden ydin on tuotanto. Joten jos tuotanto ei ole yleismaailmallista, ei talouskaan voi sitä olla. Meillä on onnea, se ei ole. Villi Toinen – Eedenin muurien, Babylonin muurien, sekä puutarhojen ulkopuolella: kiertelevät keräilijät ja metsästäjät eivät tuottaneet mitään. Metsästäjä ei tuota villejä eläimiä. Keräilijä ei tuota villejä kasveja. He vain yksinkertaisesti metsästävät ja keräävät. Heidän olemassaolonsa on antamista ja ottamista, mutta se on ekologiaa, ei ekonomiaa. Jokainen keräilijämetsästäjäyhteisössä kykenee tyydyttämään itse tarpeensa. Siinä että he eivät

tee niin, on kyse keskinäisestä avusta ja ryhmän yhtenäisyydestä, ei pakosta. Jos he eivät pidä tilanteestaan, he muuttavat sitä. He pystyvät siihen ja heitä rohkaistaan siihen. Heidän vaihdon tapansa on talouden vastainen: yleinen vastavuoroisuus. Se tarkoittaa sitä että ihmiset antavat mitä tahansa kenelle tahansa milloin tahansa. Ei ole olemassa kirjanpitoa, ei laskuja, ei veroja, eikä järjestelmää mittaamassa tai arvioimassa.

Nämä yhteisöt ovat luontaisesti tuotantoa vastaan, rikkauksia vastaan, valtaa vastaan sekä taloutta vastaan. Ne ovat yksinkertaisesti läpeensä tasa-arvoisia: elävää, alkuperäistä anarkiaa. Mutta se ei kerro meille mitään siitä kuinka meistä tuli talousihmisiä. Miten työstä tuli identiteetti. Katsaus sivilisaation juurille kertoo jotain. Sivilisaatio perustuu tuotantoon. Tuotannon ensimmäinen aste on ylijäämän tuotanto. Kiertelevät keräilijämetsästäjät saivat mitä tarvitsivat silloin kuin tarvitsivat. He söivät eläimiä, hyönteisiä ja kasveja. Kun jotkut keräilijämetsästäjät asettuivat paikalleen, he metsästivät edelleen eläimiä ja keräsivät kasveja, mutta eivät syödäkseen (ainakaan välittömästi).

Mesopotamiassa, nykyisen globaalin sivilisaatiomme kehdossa, pystyttiin keräämään suuria satoja villistä viljasta. Vilja, toisin kuin liha ja suurin osa villeistä kasveista, voidaan varastoida ilman monimutkaista teknologiaa. Se laitettiin suuriin varastoihin. Mutta viljaa korjataan vain kausiluontoisesti. Kun väestö kasvoi, se tuli riippuvaiseksi viljavarastoista sen sijaan mitä oli vapaasti saatavilla. Jakelujärjestelmät syntyvät. Viljavarastot omisti eliitti tai suvun vanhimmat, jotka johtivat viljan säännöstelyä ja jakelua varastot täyttäneille ihmisille. Riippuvuus tarkoittaa kompromissia: se on kesyttämisen keskeinen elementti. Vilja täytyy säilöä. Varastojen omistajat säilövät ja säännöstelevät viljaa, minkä seurauksena heidän yhteiskunnallinen asemansa kasvaa. Yhteiskunnallinen asema tarkoitaa pakkovaltaa. Näin valtio sai alkunsa.

Toisaalla, kuten siellä mitä nyt kutsutaan Yhdysvaltojen ja Kanadan luoteisrannikoksi, varastoja täytettiin viljan sijaan kuivatulla kalalla. Syntyi kuningaskuntia ja vahvoja valtakuntia. Syntyneen vallan alamaisia olivat ne jotka täyttivät varastot. Tämän pitäisi kuulostaa tutulta. Muodostettiin laajenevia kauppaverkostoja, ja väestönkasvusta seurasi kasvien sekä eläinten kesyttäminen. Lisääntynyt viljan tarve teki keräilijöistä viljelijöitä. Viljelijät tarvitsivat enemmän maata. Syntyi sotia. Sotilaita värvättiin. Orjia siepattiin. Kiertelevät keräilijät ja metsästäjät sekä puutarhaviljelijät sysättiin sivuun ja tapettiin. Ihmiset eivät tehneet sitä päälliköidensä ja kuninkaidensa, vaan uusien jumaliensa käskystä. Pappi on valtion muodostumiselle yhtä tärkeä kuin päälliköt ja kuninkaat. Toisinaan ne olivat yksi ja sama asema, toisinaan eivät. Mutta ne ruokkivat toisiaan. Talous, politiikka ja uskonto ovat aina olleet yksi järjestelmä. Nykypäivänä tiede ottaa uskonnon paikan. Siksi Engels saattoi sanoa työn erottavan ihmisen apinoista. Tieteellisesti tämä voi helposti olla totta. Jumala rankaisi Aatamin ja Eevan jälkeläisiä pistämällä nämä maatöihin. Kummassakin on kyse vain uskosta. Mutta uskoon tulee helposti kun uskoa tyrkyttää ruokkiva käsi. Niin pitkään kuin olemme riippuvaisia talousjärjestelmistä, emme kuuntele mitä kasvit ja eläimet kertovat meille, mitä kehomme kertovat meille. Kukaan ei halua tehdä työtä, mutta asiat vain sattuvat olemaan niin.

Nyt näemme sivilisaation putkikatseen. Talous täytyy uudistaa tai vallankumouksellistaa. Tuotannon hedelmät täytyy jakaa uudestaan.

Syntyy luokkataistelu.

Luokka on yksi monista sivilisaation tarjoamista suhteista. On usein väitetty että sivilisaation historia on luokkataistelun historiaa. Mutta minä väittäisin toisin. Talonpojan ja kuninkaan, sekä päällikön ja alamaisen välistä suhdetta ei voi pelkistää yhteen ja samaan kategoriaan. Niin tehdessä jättää huomiotta moninaisia sivilisaation eri osa-alueisiin liittyviä eroavaisuuksia. Yk-

sinkertaistaminen on hauskaa ja helppoa, mutta jos yritämme ymmärtää sivilisaation syntyä sen tuhoamiseksi, meidän täytyy olla valmiita ymmärtämään vähäisiä ja merkittäviä eroja. Mikä voisi olla merkittävämpää kuin se, miten valta on luotu, miten sitä ylläpidetään ja miten sitä puolustellaan? Tarkoituksena ei ole väheksyä sitä hyvin todellista vastarintaa mitä 'alaluokat' ovat käyneet eliittejä vastaan, kaikkea muuta. Mutta jos väittää luokan tai luokkatietoisuuden olevan yleismaailmallista, jättää huomiotta tärkeitä yksityiskohtia. Luokassa on kyse kapitalismista. Kyse on globalisoivasta järjestelmästä, joka perustuu täydelliselle erikoistumiselle ja kaiken välittömyyden tukahduttamiselle. Se syntyi feodaalisista suhteista ja kehittyi merkantilistisen kapitalismin kautta teolliseen kapitalismiin ja nyttemmin moderniuteen. Työläinen, porvari, talonpoika, pikkuporvari, kaikki nämä ovat tuotantoon ja jakeluun liittyviä sosiaalisia luokkia. Etenkin kapitalistisessa yhteiskunnassa se on kaikki mitä on. Kaikista näkyvintä se oli merkittävimpien teollistumisvaiheiden aikana. Joko työskenteli tehtaassa, omisti sen, tai myi sen tuotteita. Se oli luokkatietoisuuden kultakautta, koska siitä ei ollut epäselvyyttä. Työläiset olivat samassa asemassa, ja pääosin he tiesivät tulevansa aina olemaan siinä. He käyttivät päivänsä ja yönsä tehtaissa samaan aikaan kun porvarillinen 'hienosto' oli koko ajan niin lähellä että heidät saattoi haistaa, vaan ei maistaa.

Jos uskoi Jumalaa, Smithiä tai Engelsiä, niin työ oli olemisen ydin. Se teki ihmisestä ihmisen. Työn vieminen yksilöltä oli takuulla pahin kaikista rikoksista. Työläiset pyörittivät koneita ja niiden haltuunotto oli aivan heidän käsiensä ulottuvilla. He saattoivat päästä eroon pomosta, ja korvata sen uudella pomolla tai työläisneuvostolla.

Jos uskoi tuotannon olevan välttämätöntä, tämä oli vallankumouksellista. Etenkin koska se oli täysin mahdollista. Jotkut yrittivät sitä. Osa heistä onnistui. Suurin osa ei. Suurinta osaa vallankumouksista syytettiin ihanteidensa pettämisestä. Mutta missään ei työväen vastarinta lopettanut ylivallan suhteita. Syy on yksinkertainen: he haukkuivat väärää puuta. Kapitalismi on ylivallan muoto, ei sen alkulähde. Tuotanto ja teollisuus on osa sivilisaatiota, perinnettä joka on paljon vanhempi ja syvempään juurtunut kuin kapitalismi. Mutta todellisuudessa kysymys on identiteetistä. Luokkataistelijat hyväksyivät kohtalonsa tuottajina, mutta koittivat saada eniten irti huonosta tilanteesta. Sivilisaatio vaatii sellaista uskoa. Tällaista kohtaloa en hyväksy. Tällaista kohtaloa Maa ei hyväksy.

Luokkataistelu johtaa väistämättä rajalliseen lopputulokseen, koska se pohjautuu talouteen. Luokka on sosiaalinen suhde, mutta se on sidottu kapitalistiseen talouteen. Työläiset määritetään työvoimaansa myyvinä ihmisinä. Työväen vallankumouksessa on kyse työn takaisin ottamisesta. Mutta en usko Jumalan, Smithin tai Engelsin myytteihin. Työ ja tuotanto ei ole yleismaailmallista, ja ongelma on sivilisaatio.

On ymmärrettävä että nykyisten luokkasuhteiden yhteydessä aiempien sivilisaatioiden luokkasuhteisiin ei ole kyse siitä kuka ostaa työtä ja kuka myy, vaan tuotannon itsensä olemassaolosta. Siitä kuinka aloimme uskoa, että on oikeutettua käyttää elämämme rakentamaan meitä vastaan käytettyä valtaa. Siitä kuinka saatoimme alkaa uhrata oman elämämme vapaina olentoina tullaksemme työläisiksi ja sotilaiksi. Kyse on sivilisaation materiaalisista olosuhteista ja niiden oikeuttamisesta, koska sitä kautta saatamme ymmärtää sivilisaation. Jotta voimme ymmärtää kesyttämisen seuraukset itsellemme ja maalle. Jotta voimme tuhota sen lopullisesti. Tähän anarkoprimitivistinen sivilisaation kritiikki pyrkii. Kyse on sivilisaation ymmärtämisestä, miten sitä on luotu ja ylläpidetty. Kapitalismi on sivilisaation myöhäinen vaihe, ja luokkataistelu vastarintana tuota järjestystä kohtaan on äärimmäisen tärkeää ymmärtääksemme sivilisaation ja sen kuinka hyökätä sitä vastaan. Antikapitalistisella vastarinnalla on rikas perintö. Se on osa vallan

vastustamisen historiaa, joka juontaa juurensa aina sen syntyyn asti. Mutta meidän tulisi olla varovaisia ettemme ota mitään vaihetta ainoana vaiheena. Antikapitalistiset lähestymistavat ovat pelkästään niitä, antikapitalistisia. Ne eivät ole sivilisaation vastaisia. Ne käsittelevät tietyntyyppistä taloutta, eivät taloutta, tuotantoa tai teollisuutta itsessään. Kapitalismin ymmärtäminen on hyödyllistä vain niin pitkään kun se perustuu historiaan ja ekologiaan.

Mutta kapitalismi on ollut menneiden vuosisatojen vastarinnan merkittävin kohde. Näin ollen luokkataistelun otteesta näyttää olevan vaikea siirtyä eteenpäin. Globaalilla kapitalismilla oli vahva perusta jo vuoden 1500 tienoilla, ja se jatkoi kulkuaan viimeisen viidensadan vuoden teknologisten, teollisten ja maatalousvallankumousten kautta. Teknologian nousun myötä se on levittäytynyt kaikkialle maailmaan, niin että nyt on vain yksi globaali sivilisaatio. Mutta kapitalismi ei silti ole yleismaailmallista. Jos näemme maailman luokkataistelujen näyttämönä, jätämme huomiotta monia avoimesti sivilisaatioon kohdistuvia vastarintakamppailuja. Tämän luokkataistelun kannattajat tavallisesti unohtavat, mutta jossain mielessä se on vain toinen kahdesta merkittävimmästä ongelmasta. Toinen ongelma on moderniuden torjuminen.

Modernius on myöhempien aikojen kapitalismin kasvot. Se on levinnyt pääosin viimeisen viidenkymmenen vuoden aikana niiden teknologisten uudistusten avulla, jotka ovat mahdollistaneet globaalin talouden sellaisena kuin me sen tunnemme. Sitä kuvaa hyperteknologia ja hypererikoistuminen. Myönnetään se; kapitalistit tietävät mitä tekevät. Työväen vallankumouksen uhka on tuskin koskaan ollut niin vahva kuin maailmansotiin johtaneina ajanjaksoina. Molempien sotien yksi tarkoitus oli tuon vallankumouksellisen hengen nujertaminen.

Mutta se ei loppunut siihen. Sotien jälkeen kapitalistit tiesivät että kaikkien rakennemuutosten tulisi toimia tuota luokkatietoisuuden tasoa vastaan. Järjestäytymiskyvyn rikkominen oli keskeistä. Globaali taloutemme oli ymmärrettävää paitsi taloudellisessa, myös sosiaalisessa mielessä. Luokkayhtenäisyyden todelliset perustat horjuivat. Mikä tärkeintä, globaalin tuotannon myötä työväenvallankumous ei voinut ruokkia ja varustaa itseään. Tämä on yksi pääasiallisista syistä sosialistivallankumousten 'epäonnistumiseen' Venäjällä, Kiinassa, Nicaraguassa ja Kuubassa, vain muutamia mainitakseni. Moderniuden rakenne on luokkatietoisuuden vastainen. Teollisuusmaissa suurin osa työpanoksesta on suuntautunut palveluihin. Ihmiset voisivat hyvin helposti ottaa haltuunsa kaupat ja automarketit, mutta mihin sillä päästäisiin? Modernin kapitalismin ydin ja reuna-alueet ovat levinneet ympäri maailmaa. Vallankumouksen täytyisi olla globaali, mutta näyttäisikö se lopulta yhtään erilaiselta? Olisiko se toivottavampi?

Teollistuvissa maissa, jotka tuottavat lähes kaiken mitä ydin tarvitsee, luokkatietoisuus on hyvin todellista. Mutta tilanne on silti hyvin pitkälti sama. Meillä on poliisi jota tottelemme; heillä on päivittäisen sotilaallisen intervention todellisuus. Valtion vastatoimien uhka on paljon todellisempi, ja suurin osa meistä tuskin pystyisi edes kuvittelemaan sitä voimaa jolla ydinvaltiot pitävät nuo ihmiset kurissa. Mutta vaikka kapina onnistuisi, mitä hyötyä on monokulttuurina viljellyistä pelloista ja hikipajoista? Ongelma on liian syvällä jotta se voitaisi ratkaista tuotannon uudelleenjärjestelyillä. Mutta teollisuusmaiden kohdalla ongelma on vieläkin syvemmällä. Moderniuden henki on äärimmäisen individualistinen. Vaikka jo se yksin on tuhoamassa kaiken mitä ihmisenä oleminen tarkoittaa, niin juuri se meillä on vastassamme. Se on kuin lottokapitalismia: uskomme että jokaisella on mahdollisuus tulla rikkaaksi. Olemme erittäin tyytyväisiä voidessamme koittaa tulla rikkaiksi, tai kuolla sitä yrittäessämme.

Todellisuuttamme määrittävä postmoderni henki kertoo ettei meillä ole juuria. Se ruokkii passiivista nihilismiämme, joka muistuttaa meitä siitä että olemme kusessa, mutta emme voi sille

mitään. Jumala, Smith ja Engels sanoivat niin, nyt elokuvat, musiikki ja markkinat muistuttavat siitä.

Totuus on, että tässä asiayhteydessä työväki-identiteetillä on vain vähän merkitystä. Luokkia on silti olemassa, mutta ei missään vallankumouksellisessa mielessä. Tutkimus toisensa jälkeen osoittaa että suurin osa amerikkalaisista pitää itseään keskiluokkaisina. Arvioimme itseämme sen mukaan mitä omistamme, sen sijaan mitä olemme velkaa luottoyhtiöille. Lainattu ja kuviteltu raha ruokkii identiteettiä, kompromissia – että olemme valmiita myymään sielumme saadaksemme lisää rihkamaa.

Todellisuutemme on syvempi kuin mitä työväki-identiteetti voi tarjota. Sivilisaation vastainen kritiikki viittaa olosuhteidemme paljon varhaisempiin alkulähteisiin. Se ei hyväksy myyttejä välttämättömästä tuotannosta ja työstä, vaan katsoo kohti elämäntapaa josta nämä asiat eivät vain puuttuneet, vaan jossa ne torjuttiin tietoisesti.

Se välittää jotain sellaista mikä voidaan kasvavassa määrin tuntea moderniuden automatisoidessa elämää. Kehityksen repiessä rikki viimeisiä ekosysteemejä. Tuotannon luodessa täysin synteettistä elämää. Elämän menettäessä tarkoitustaan. Maan murhaamisen jatkuessa.

Kannatan villiä sotaa.[1]

Mutta kyse ei ole luokkasodan sivilisaation vastaisesta versiosta. Se ei ole työkalu organisointia varten, vaan raivon muoto. Sellaisen raivon, joka tuntuu jokaisella kesyttämisen tasolla. Raivo, jota ei voi pukea sanoiksi. Villin minän raivo, jonka tuotanto ja pakottaminen ovat tukahduttaneet. Raivo, joka ei tee kompromisseja. Raivo, joka voi tuhota sivilisaation.

Kyse on identiteetistä.

Oletko tuottaja, jakelija, omistaja vai ihminen? Mikä tärkeintä, haluatko järjestää sivilisaation ja sen talouden uuteen uskoon, vai tyydytkö yhtään vähempään kuin niiden täydelliseen tuhoon?

[1] Tuckerin käyttämä käsite tässä on primal war, joka poliittisesti korrektissa antropologiassa käännettäisi luultavasti 'varhaiskantaiseksi sodaksi'. Tuckerin tekstien aiemmissa suomennoksissa käytetty 'villi sota' on kuitenkin ytimekkäämpi ja paremmin suussa sulava käännös, joka merkitykseltään vastaa hyvin alkuperäistä ajatusta. (-suom.)

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Kevin Tucker
Tuottaa vai olla tuottamatta?

Haettu 26.7.2012 osoitteesta: http://takku.net/article.php/20070627154634879
”To produce or not to produce?” julkaistu Green Anarchyn numerossa 18. Sama teksti Insurgent Desiren sivuilla nimellä The Reproduction of Production.

fi.theanarchistlibrary.org